

Novi Matorajur

Leto III - Štev. 14 (62)
UREDNIŠTVO in UPRAVA
Cedad - Piazzetta Terme Romane 9
Tel. (0432) 7 13 86
Poštni predal Cedad štev. 92
Casella postale Cividale n. 92

ČEDAD, 15. - 31. julija 1976
Autorizz. Tribun. di Trieste n. 450
Izdaja ZTT
Tiskarna R. Liberale - Cedad

Izhaja vsakih 15 dni
Posamezna številka 150 lir
NAROČNINA: Letna 3000 lir
Za inozemstvo: 3500 lir
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska
Trst 11-5374

Odgovorni urednik: Izidor Predan
Quindicinale
Za SFRJ Ziro račun
50101-603-45361
ADIT - DZS, 61000 Ljubljana,
Gradišče 10/II - Telefon 22-207

Sped. in abb. post. II gr./70
Poština plačana v gotovini
OGLASI: mm/st + IVA 12%
trgovski 100, legalni 200
finančno-upravni 150,
osmrtnice in zahvale 100,
mali oglasi 50 beseda

VELIK USPEH 3. NATEČAJA 'MOJA VAS,

S SVOJIMI SPISI V DIALEKTU JE SODELOVALO 138 OTROK-OB NAGRAJEVANJU VELIKA KULTURNA MANIFESTACIJA

Na praznik špetarskega patrona 29. junija se je z nagrajevanjem uspešno zaključil 3. natečaj «Moja vas» v organizaciji študijskega centra «Nediža».

Kot je znano, je namenjen natečaj predvsem šoloobvezni mladini, ki pišejo v našem slovenskem dialektu najrazličnejše zgodbe, doživljanje in dogajanja iz življenja naših vasi.

Letos smo se bali, da bo natečaj «Moja vas» odpadel zaradi potresa, kakor je odpadlo že več naših kulturnih prireditelj. Toda otrok ni ustavil, niti ni prestrašil potresa, za kar so vse pohvale vredni. Dali so dober vzgled in spodbudo odraslim, da je treba premostiti težave in nadaljevati z življenjem. Uspeh natečaja je bil letos še večji kot prejšnja leta. Kar 138 otrok, tako iz Vzhodne kot Zapadne Benečije je napisalo svoje spise v našem lepem jeziku. Veliko zanimanje je vladalo med otroci in starši za dan nagrajevanja in za kulturni spored, ki je bil napovedan.

Že pred 16. uro se je zbralo na dvorišču učiteljska v Špetru veliko število otrok, njihovih staršev in sorodni-

kov. Završale so harmonike mladih gojencev Glasbene šole iz Trsta in našega neutrudnega godca, Liža Jusse iz Petjega.

Svečanost je začela napovedovalka Bruna Strazzolini, ki je pozdravila vse prisotne in nato dala besedo prof. Pavlu Petričiču, ki ga je imenovala «tata» od Moje vasi.

Petričič se je majprej zahvalil vsem sodelujočim otrokom, ki so se potrudili in tako radi odzvali natečaju, pa tudi njihovemu staršem, učiteljem in vzgojiteljem, ki so jim pomagali in spodbujali. Pristrčno se je zahvalil tudi vsem tistim, ki so prispevali nagrade, predvsem občinam, kulturnim društvom, ustanovam ter privatnim podjetjem tako iz Benečije kot iz drugih krajev zamejstva. Nato se je spomnil vseh tistih otrok, ki se niso mogli udeležiti natečaja, ker živijo v krajih, ki so bili najbolj prizadeti od potresa (to so predvsem otroci iz občin Brdo in Tipana pa tudi iz drugih vasi, posebno zapadne Benečije).

Petričič je na koncu svojega govora še napovedal razširjeno izdajo «Vrtca», ki bo

obsegal izbor spisov vseh treh natečajev in ga bodo dostavili udeležencem natečaja. Rekel je tudi, da bo potekala letošnja poletna šola «Mlada brieza» v naravi, v obliki taborjenja, za katero že sedaj vlada veliko zanimanje med šoloobvezno mladino.

Za Petričičem je spregovoril uradni govornik, tržaški slovenski pesnik, Marko Kravos, čigar govor objavljamo na drugem mestu.

Po govorih so uradno nastopili mladi harmonikarji Glasbene matice iz Trsta, člani beneške dramske skupine s prizoroma «Sardelon» in «Spričevalo», ki ju je napisal Izidor Predan, mešani pevski zbor «Pod lipo» iz Barnasa, vmes pa je večkrat zaigral godec Ližo Jussa iz Petjega.

Nato je sledilo nagrajevanje. Letos je žirija določila nekaj najboljših spisov za prvo nagrado.

Prva nagrada je bil mali televizor, ki ga je prispeval študijski center «Nediža» in ga je prijel Qualizza Roberto iz Gorenjega Trbilja, drugo nagrado (kolo) Silvana Petricig iz Strmice, tretjo nagrado pa Andreina Tru-

sgnach, Maria Trinco, Vilma Crucil in Lucia Trusgnach. Nagrade so prispevale občine in kulturna društva Benečije. Vsi otroci so dobili najrazličnejša darila, tako da ni nihče odšel domov praznih rok.

Nagradili so tudi zbor «Pod lipo» in nastopajoče igralce. Posebno nagrado za odrasle (50 tisoč lir) so organizatorji namenili Izidorju Predanu za komedijo «Beneška ojetca».

Nagrado je Predan podaril centru «Nediža» za organizacijo poletne šole.

Lahko s ponosom povemo, da je ta pomembna kulturna manifestacija doživela velik uspeh. Prisotnih je bilo nad 500 otrok in staršev, ki so z zanimanjem sledili vsemu izvajanju kulturnega programa in so nagradili izvajalce z velikimi in pristrčnimi aplavzi.

Velik uspeh tudi zato, ker so neke, več ali manj znane organizacije, hotele odtegniti naše otroke od zaključne prireditve «Moja vas», s tem, da so organizirali brezplačne avtobuse in hoteli peljati čimveč otrok, prav tako na brezplačni obisk ameriškega cirkusa v Videm.

Izvoljena predsednika dveh vej Parlamenta

V ponedeljek 5. julija sta bila izvoljena predsednika poslanske zbornice in senata.

Za predsednika poslanske zbornice je bil izvoljen s 488 glasovi komunist Pietro Ingrao, z 270 glasovi pa je bil izvoljen za predsednika senata demokristian Amintore Fanfani.

Da je prišlo do teh izvolitev, so se že prej dogovorili predstavniki strank ustavnega loka na skupnem sestanku.

Izvolitev komunist za predsednika parlamenta je skoraj absolutna novost v Italiji. Pravimo «skoraj», zato, ker je pred 30 - leti predsedoval ustavodajno skupščino komunist Umberto Terracini. Potem je bila napravljena umetna pregrada, ki ni dopuščala komunistom do višjih državnih funkcij. Po ustavi je predsednik parlamenta tretja oseba, odnosno tretja državna oblast: Predsednik republike - predsednik senata - predsednik poslanske zbornice.

Z izvolitvijo Ingraa na to visoko odgovorno mesto je bila zrušena tridesetletna pregrada.

Stranke ustavnega loka so dokazale z dogovorom za to izvolitev zdravo pamet in dobro voljo, kar bo brez dvoma uplivalo tudi na bližnja dogovorjanja za sestavo nove vlade in na njeno učinkovito delovanje, kar želijo in pričakujejo širše ljudske množice.

Pietro Ingrao

Amintore Fanfani

Ob predstavitvi knjige «Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji» VAŽNA KULTURNA MANIFESTACIJA V ČEDADU

V petek zvečer se je zbralo v dvorani znane kavarnе «S. Marco» v Cedadu precejšnje število intelektualcev ter drugih ljubiteljev literature in kulture, obeh narodnosti, Slovencev in Furlanov, da bi prisostovali predstavitvi knjige. «Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji», ki jo je napisal znani tržaški raziskovalec, skladatelj in glasbenik, prof. Pavle Merku.

Predstavitve knjige so organizirala kulturna društva in Zveza izseljencev iz Beneške Slovenije. Knjigo sta predstavila dva znana pesnika, Marko Kravos iz Trsta in Luciano Morandini iz Vidma.

Nazadnje je spregovoril o svojem monumentalnem delu, o svojem trudu, o raziskovanju, ki je trajalo 10 let, sam avtor, prof. Merku.

Predstavitve te knjige je bila važna kulturna manifestacija za Furlane v Cedadu in za vse zavedne Beneške Slovence.

Pred nastopom pesnikov in avtorja, je zapel nekaj lepih narodnih pesmi mešani pevski zbor «Po lipo» iz Barnasa, pod vodstvom Nina Specogne.

V prihodnjih številkah bomo objavili nad vse zanimiva govora pesnika Morandinija in Kravosa v zvezi s Merkujevo knjigo, o kateri recenzijo smo že objavili v 12(6) številki Novega Matorajura.

Knjiga je naprodaj v knjigarnah Bront in Muner v Cedadu ter v knjigarni «La Tarantola» v Vidmu.

GOVOR MARKA KRAVOSA NAŠIM OTROKOM:

... SVET SE DA SPREMENITI, TREBA JE LE HOTETI, TRDNO HOTETI ...

Vedno mi je nerodno, ko moram spregovoriti otrokom, vem, da je njihov svet drugačen od mojega, ki je svet odraslih - in v istem hipu je v meni tudi žalostni občutek, da svet mojih misli ni nič bogatejši, nič bolj vreden ali resničen od sveta otrok. Samo malo bolj kompliciran, samo malo bolj ponarejen.

Pravimo, da živijo naši otroci v svetu pravljic. In pri tem ne mislimo zato tako, ker verjamejo v škarifice, krivopete, v čarovnice (štrige) in v sv. Miklavža in v to, da je v vsakem hribu skrit zaklad. Najbolj pravljico je pri otrokih to, da verjamejo, da mora pravica vedno zmagati, da na koncu vedno zmaga pošteno, dobro in lepo. Da samo trud, zvestoba, pamet in dobrota na

koncu nosijo krono na glavi in vladajo. Da so laž, nasilje, neumnost in hudobija vseh vrst vedno obsojeni na propad.

To je vsebina pravljice sveta otrok. V svetu odraslih pa vemo, da prevečkrat prevlada druga stran: laž in nasilje na eni strani in revščina in žalost na drugi: bogastvo na eni in emigracija, tujina na drugi strani. Da je veliko lepih besed, ki zakrivajo krivico in interese nekaterih, medtem ko morajo mladi v svet za kruhom, stari pa so sami na svojih krpah zemlje, z boljznijo in čakanjem na smrt. To je svet odraslih! Se posebno v Benečiji.

Moralni bomo, mi odrasli, spet zajeti vero in pogum iz sveta otrok, njim pa utrjevati voljo in moč in

sposobnosti, da bodo ta svet pravice, dobrote in veselja tudi zares pomagali uresničiti, ustvariti. In mi z njimi. S trdno vero, zaupanjem in odločnostjo: svet se da spremeniti, treba je le hoteti, trdno hoteti in se boriti, da bosta vladala nekoč poštenost in delo, da bodo žalostni postali veseli, da bodo lačni in revni sedeli ob isti mizi z drugimi. Tega nas učijo naši otroci in poslušati in podpirati jih moramo v tem.

Tudi v pravljicah se zgodi, da razruši zmaj (drago) celo mesto, ki je razrušil potres v Benečiji, v dolinah Nediže, Tera, Karnahne in v Reziji več vasi.

Da bi to bila kot v pravljicah zadržna, najhujša preizkušnja usode: volja, delo, vztrajnost in solidarnost vseh morajo premagati tudi to nesrečo. Treba je biti zagrižen in pameten, zvest in dejaven: treba se bo spet oborožiti z mladostjo. Zato je ta prireditev — natečaj Moja vas, ki je postal z Mlado briezo in drugimi pobudami že tradicionalen, danes je ta prireditev še pomembnejša: združuje nas v imenu otrok in v imenu mladosti — te smo danes vsi najbolj potrebni, in še najbolj vi, ki so vam dolga desetletja otekali mladi v ravnino in tujino. Zdaj je za obnovo Benečije — in ne samo Benečije — potrebno, da se mladi vrnejo, da zapuščeno in razrušeno spet zgradijo na trdnih temeljih, da uredijo ta svet tako, da ne bo lep samo zaradi čiste gneba, zelenih hribov in bistrih potokov ampak zaradi bolj veselih in srečnih ljudi, zaradi kričanja mladih otrok v hišah, zaradi obdelanih polj in obloženih jablan, zaradi rož na oknih.

Da se bo to zgodilo, je treba

mladim tudi nekaj dati, da se bodo lahko v to veliko delo zagnali.

Treba je vanje sejati ljubezen do svojih krajev, do svojih ljudi, treba jim je vcepiti zvestobo do domače govorice, do navad, do izkušenj in zgodovine svojih vasi. Začutiti morajo potrebo po starodavnem kulturnem izročilu svojih krajev in potrebo po trdnih družbenih vezeh, ki to skupnost povezujejo in oblikujejo. To zelo pomembno in za prihodnost, za jutrišnji dan odločilno nalogo imajo v mislih in uresničujejo tudi prireditelji natečaja Moja vas.

Prelepe doline vaše Benečije imajo vsaka svojo reko, svoj potok, svojo žuborečo vodo, ki se veselo poganja v dolino. Prav tako so z vseh vaših hribov in dolin pršile spisi, risbice in pesmice vaših otrok, ki so danes prišli sem, prav kot te čiste in žive vode. Že dokazujejo, da mladi rod ostaja zvest svojim izvirov, svojim vasesem in ljudem, ki jih edini lahko napajajo, jim dajo svežino, čistost in moč. Dokazujejo svojo veliko spoštovanje in občutljivost za veliko človeško bogastvo, ki se skriva domačih tradicijah in domačem jeziku, v slovenski govorici.

Obenem se te bistre vode danes tu v Špetru združujejo, ker vedo, da le ko se potoki združujejo, postane voda dovolj močna, da lahko obrača mlinška kolesa zgodovine. In predvsem kolo v Benečiji, ki ga je tako težko premakniti. Tudi to, da je v povezanosti, združenosti velika moč, to nas tudi uči današnja slovesnost. In skupaj, vsi moramo verjeti in hoteti — naše mlade vode in mi, da bomo mlinško kolo zgodovine teh krajev premaknili, zavrteli, da nam bo končno namlelo kruha, pravice in košček sreče.

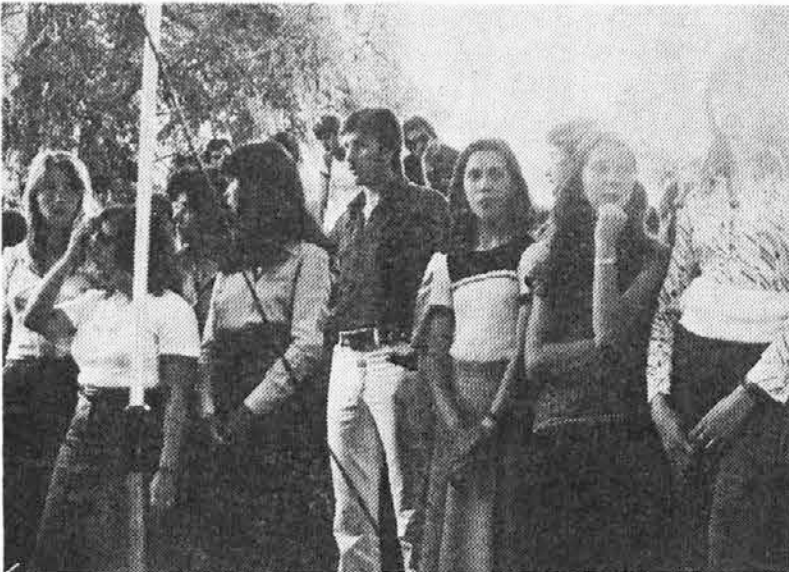
Prof. Pavel Petričič govori zbranim otrokom, prej ko so dobili «šenko» od «Moja vas»

SLIKE IZ NATEČAJA "MOJA VAS" IN PREDSTAVITVE MERKUJEVE KNJIGE V ČEDADU

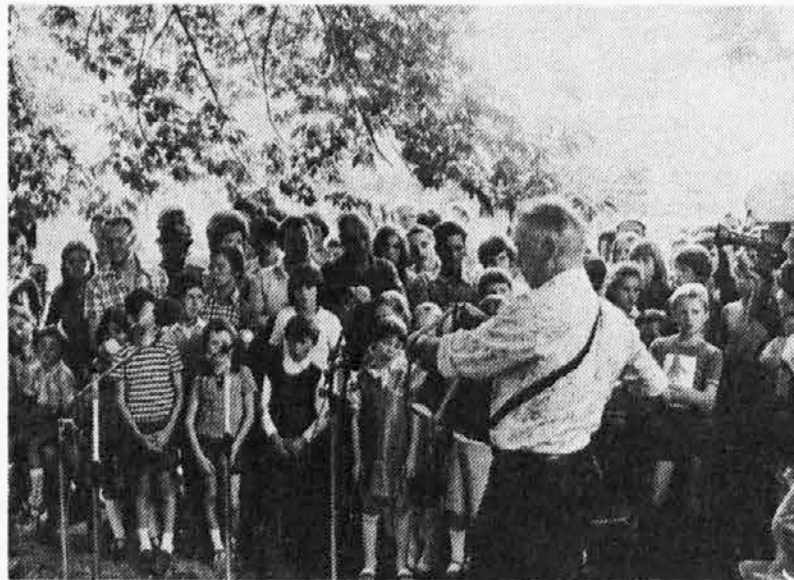
Tržaški pesnik Marko Kravos govori otrokom, ki so se udeležili natečaja «Moja vas» v Špetru

Na zaključni prireditvi «Moja vas» je nastopil tudi pevski zbor «Pod lipo» iz Dolenjega Barnasa

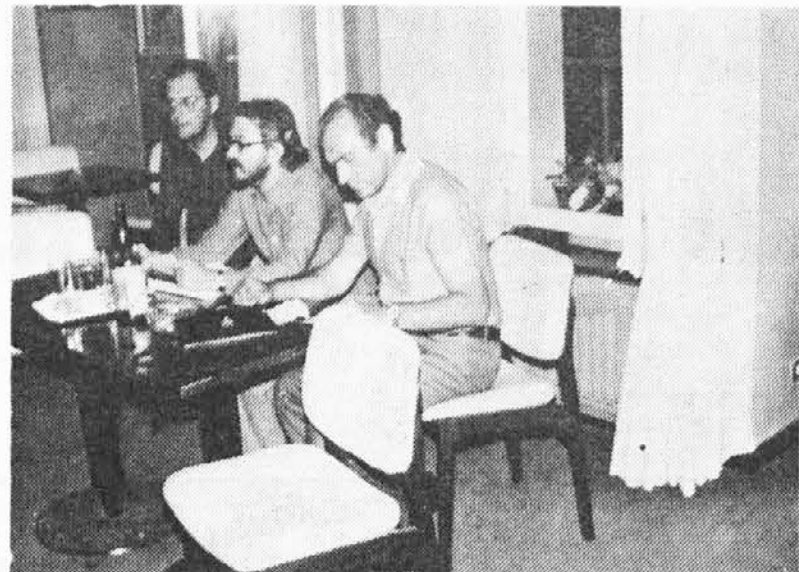
Mario Bergnach, Gabriella Simaz in Remigio Cernotta med uprizoritvijo Predanovega skeča «Sardelon»

Jussa Ližo iz Petjaga igra za otroke «Moje vasi»

Mladi harmonikarji Glasbene matice iz Trsta igrajo na prireditvi «Moja vas»

Med predstavitvijo Merkujeve knjige «Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji» v kavarni S. Marco v Čedadu. Od leve proti desni: avtor knjige, prof. Merku, pesnika Kravos in Morandini

Del poslušalcev med predstavitvijo Merkujeve knjige v Čedadu

SO DAROVALI ZA ŽRTVE POTRESA

Prej Lit.	518.230
Sedaj:	
Marija in David - Sovodnje	10.000
Marko Predan iz Kravarja emigrant v Belgiji	20.000
N.N. Srednje	20.000
Skupno Lit.	568.230
Zalokar Jurij iz Radovljice ND	3.500

Nabiralna akcija se še nadaljuje. Lahko pošljete svoje prispevke na: Novi Matajur Banca Cattolica di Cividale, tekoči račun štev. 4415 ali pa jih direktno izročite na upravi Novega Matajurja, Piazzetta Terme Romane 9.

BEPIČ:

Mlinarjev Edko je bil umorjen v Špetru

V.

V Špetru je naročila krsto in šla iskat dovoljenje za prevoz v rojstni kraj.

Kamandant jo je sprejel s hinavsko priljubljenostjo. Izrazil ji je sožalje, takoj ustregel prošnji in zilil iz sebe vso gnojnik psokv in sovraštva na «bandite», ki počenjajo tako zahrbtno zločine.

Ko je Tilka odhajala, je z zlobnim nasmehom gledal za njo, si pomencal roke in rekel sam pri sebi «Eden manj je pa le!».

Proti večeru je skozi beneške vasi, po strmih klancih in ovinkih ropotal kmečki voz, na katerem je bila krsta...

Pri Mlinarjevih je bilo vse tiho. Edkova svakinja je pomolza krave in se odpravljala v mlekarico. Pri sosedih in znancih so se na tihem pomenkovali in ugibali o skrivnostni smrti. Stana je bila nestrpana, ker Edka še ni bilo. Nihče ni imel poguma, da bi

ji povedal, čeprav so vsak čas pričakovali mrliča.

Ko se je svakinja vračala iz mlekarice, je naprosila prijatelja, naj pripravi Stano na ta udarec.

S počasnim korakom je stopil v Mlinarjevo kuhinjo. Stana je sedela pri štedilniku vsa zamišljena in nemirna. V roki je mečkala kos predpasnika. Berti se je igral pri židu in postavljala hišico iz deščic. Ko se mu je zrušila, se je vsega naveličal in stekel k mamiči.

«Mamica, kdaj pride očka?» je vprašal.

«Pride, Berti, pride!» je rekla in ga pobožala po laseh.

«Ali še ni Edka?» je vprašal prijatelj. «Da se mu le ni kaj zgodilo?».

Stana ga je pogledala z velikimi očmi, nato še svakinjo. Njen pogled je bil globok, prodiren. Mahoma jo je prevzela čudna slutnja. Planila je

s stolčka, pobledele, nekoliko nagrbčala čelo in spregovorila odrezavo, z nekim poudarkom: «Vi mi nekaj skrivate! Edku se je nekaj zgodilo! Jaz slutim to že ves dan! Povejte mi, povejte mi - ali je mrtev! Kar odkrito! Hočem vedeti resnico!».

«Stana! Bodi močna! je počasi začel prijatelj. Glas se mu je zatikal. «Težke žrtve zahteva domovina od nas, krvave žrtve, ki pa ne bodo darovane zaman. Glej, Stana, tudi Edka je domovina zahtevala. Kruta, boleča je resnica, ki ti jo moram povedati: Mrtvega Edka peljejo domov!».

Obstala je kot okamenela, a le za trenutek. Vse mišice na obrazu so ji vztrepetale, vse poteze so dobile bolesten, trpeč izraz, prsi so ji burno vzvalovile in ni bilo slišati drugega kot globok, težak vzdih. Zatemnilo se ji je pred očmi, da je zamižala, nato pa je planila iz kuhinje in skozi glavna vrata naravnost na cesto.

Prav v tistem trenutku se je ustavil pred vasjo voz z mrličem. Kljub temi, ki je legla na pobočja, se je nabralo precej ljudi okrog njega. Stana se je prerila med njimi, z rokami objela krsto, naslonila nanjo svojo glavo in izdala pretresljiv klic: «Eedi! Moooj Eedi!».

Rada bi se bila izjokala in v solze izlila vso svojo bol,

a ni mogla. Bolečina je bila prehuda.

Vsi so obnemeli. Vsem so zatrepetale ustnice in v očeh so se jim zalesketale solze.

Voz je počasi zapeljal po kolovozu proti hiši. Ko so prinesli krsto v izbo, je priteknel od nekod Berti, ki ni nič vedel, kaj se dogaja in je brezskrbno vprašal Stano: «Mamica, ali bo prinesel očka konjička in žogico?».

To nedolžno vprašanje je kot nož presunilo ubogo ženo, da je zajokala. Kot grah debele solze so ji polzele po licu. Dvignila je sinka v naročje, ga prižela k sebi in rekla: «Ti moj zlati otrok, očka ni več!».

Travniki so ozeleneli, dreve se je odevalo v listje, ptički so žvrgoleli in znašali gnezda, vsa narava se je zli-la v eno samo ubrano pesem novega življenja.

Tudi v človeških srcih je kliilo, brstelo in poganjalo novo življenje. Zadonela je pesem svobode, miru, ljubezni, bratstva in edinosti. Topoviso izpljuvali svoj ogenj, strojnice so se izregljale, puške so utihle - vojna je bila končana.

Konec sovraštva, divjaštva, grozodejstev, zverinstva, pobešenosti in uničevanja - začetek novega življenja, prepojenega z mirom, ljubeznijo, razumevanjem in medsebojno pomočjo.

Proti pokopališču je stopala Stana v črni obleki. Z Bertijem sta nesla na grob šopke pomladnega cvetja.

Stana je slišala to pesem pomladi, to vriskanje svobodnih src, rada bi se bila pridružila temu veselju, uživala, kot so drugi uživali, a nekaj jo je stiskalo v grlu in nehoti ji je sililo na jezik: «Edi, zakaj nisi počakal še en mesec, da bi skupno uživali to lepoto?!».

Razumela je, da je z milijoni drugih tudi ona darovala svojo veliko žrtev na oltar domovine. Štela si je to v čast, toda vsa njena ženska bit, njeno občutljivo srce žene in matere je bilo tako tesno povezano s pokojnim, da je morala bojevati težak boj v svojih notranjosti.

Na pokopališču sta z Bertijem okrasila grob, zrahičale in zdrobila kepe na gomili, da bi bila očku zemljica bolj lahka? Nekaj časa sta ostala v tihi zamaknenosti. Tudi Berti je zdaj vedel, da očka ni več, da so ga hudobni ljudje ubili, da počiva pod tem križem, pod temi cvetlicami, ki sta jih bila pravkar položila na grob. Ni pa mogel v svoji otroški glavičici doumeti, zakaj so mu očka ubili, ko je bil vendar tako priden in tako dober. Vedel je le, da konjička ne bo imel, niti žogice, da mamica večkrat joka,

ko gledata očkovo sliko in pogostoma je pri svojih igrah postal resen, se zagledal v daljavo in mislil.

Tudi ob grobu se je zresnil. Počeni je na tla, se z laktni naslonil na kolena in gledal nepremično v grob. Niti velika mravlja, ki mu je lezla po nogi, ga ni zmotila.

Stana ga je opazovala. Solza se ji je utrnila iz očesa in ji zdrknila po licu. Ubogi otrok! - sije mislila. - Tvoja glavičica je še premajhna in srce predobro, da bi moglo razumeti vso hudobijo tistih ljudi, ki so se prelevili v zveri in iz pohlepa po bogastvu, zemlji in ljudeh povzročili vojno in pahnili v nesrečo milijone nedolžnih miroljubnih ljudi.

Prijela je sinka za roko, si ga prižela na srce in rekla: «Berti, ko boš velik, ti bom vse povedala o očku in o tistih grdin ljudeh, ki so ga ubili. Zdaj pa mi tukaj obljubi, da boš vedno priden in tvoja mamica ne bo več jokala.»

Otrok se je globoko oddahnil, pogledal s svojimi velikimi očmi mamico, jo z desno roko objel okrog vratu in rekel: «Mamica, jaz bom priden, ti pa ne smeš več jokati!».

Potolažena sta zapuščala grob in stopila na pot novega, svobodnega življenja.

KONEC

Ancora sulla tavola
rotonda di S. Pietro
al Natisone

UN'ESPERIENZA AUTENTICA PER TUTTO IL FRIULI

Intervengo perchè non sono rimasto soddisfatto dalla cronaca che il giornale ha fatto della «tavola rotonda» di S. Pietro al Natisone sui gruppi etnico-linguistici. Prima di tutto voglio ringraziare i miei colleghi del consiglio provinciale che hanno cortesemente aderito al nostro invito alla tavola rotonda. E' stata una adesione importante, che ha consentito di presentare il tema in modo autenticamente sincero ed unitario, pure nelle varie ottiche politiche e personali. E voglio ringraziare il pubblico e debbo dire che il dato più rilevante che emerge dalla «tavola rotonda» dei consiglieri provinciali, è quello della attenzione partecipata, fino alla tensione, vivace senza che eccedesse (come forse da qualche parte si poteva desiderare) in intolleranza. Si deve tener conto che in una sala troppo ristretta per lo scopo, si trovavano, accanto ai giovani, faccia a faccia — si può dire per la prima volta — i protagonisti (anche contrapposti) della vita politica e culturale delle Valli del Natisone (ed alla loro storia, non sempre facile) degli ultimi trent'anni.

Cattolici e comunisti, socialdemocratici e socialisti, sacerdoti e sindaci, giovani, ragazzi, donne, ecc.: una folla attenta per quasi quattro ore, di fronte al gruppo dei consiglieri provinciali ospiti della serata, non tutti usati ad un impatto così forte con la realtà delle Valli del Natisone.

Al di là della cronaca, nel complesso problema oggetto del dibattito, «i problemi attuali dei gruppi etnico-linguistici della Provincia di Udine», si deve rilevare la varietà degli interventi del pubblico. Varietà di contenuto e di qualità, nella quale le posizioni più serie e qualificate non hanno mancato di trovare spicco ed adesione.

Si sono evidenziate, è vero, anche posizioni di retroguardia (il cui limite oggettivo è quello di essere ancorate all'esperienza, spesso unilaterale, del passato, senza accorgersi dei tempi che cambiano e quindi del futuro) tendenti a rimanere sempre più isolate nel dibattito politico.

Interlocutorie, se non talora contraddittorie, e peraltro interessanti, sostenute da buone motivazioni umane ed ideologiche, le posizioni intermedie, rifacentesi sia alla esperienza storica e politica dei cattolici della D.C., sia a quella popolare di una certa fascia del PSDI (se escludiamo le «retroguardie» oltranziste di quel partito).

Nella Slavia italiana si esprime ormai con sicurezza un'area politica, che comprende un arco di forze consolidate, politiche, culturali ed economiche (la tradizione

nale fascia socialista e comunista con ampi strati cattolici) che si caratterizzano per la capacità di individuazione dei problemi e delle proposte, protagoniste delle vive esperienze culturali delle Valli e delle loro manifestazioni di impegno politico.

Per quanto apparentemente complicato, ne risulta un chiaro discorso sui contenuti. Respinte unanimemente (e condannate) le propensioni discriminatorie, si pensa positivamente alla possibile valorizzazione della lingua dialettale slovena e della cultura che essa esprime, anche nella scuola. Siamo di fronte ad una unanime conquista programmatica!

All'interno di questa area, esiste una fascia di posizioni, sempre meno confusa, che osservano l'opportunità di utilizzare la lingua slovena come strumento di conoscenza e di conquista culturale. E' questa la fascia più mobile, perciò la più suscettibile a recepire i dinamismi politici e culturali che nascono dalle azioni politiche e dalle iniziative di vario ordine, finalizzate alla circolazione delle idee e delle proposte.

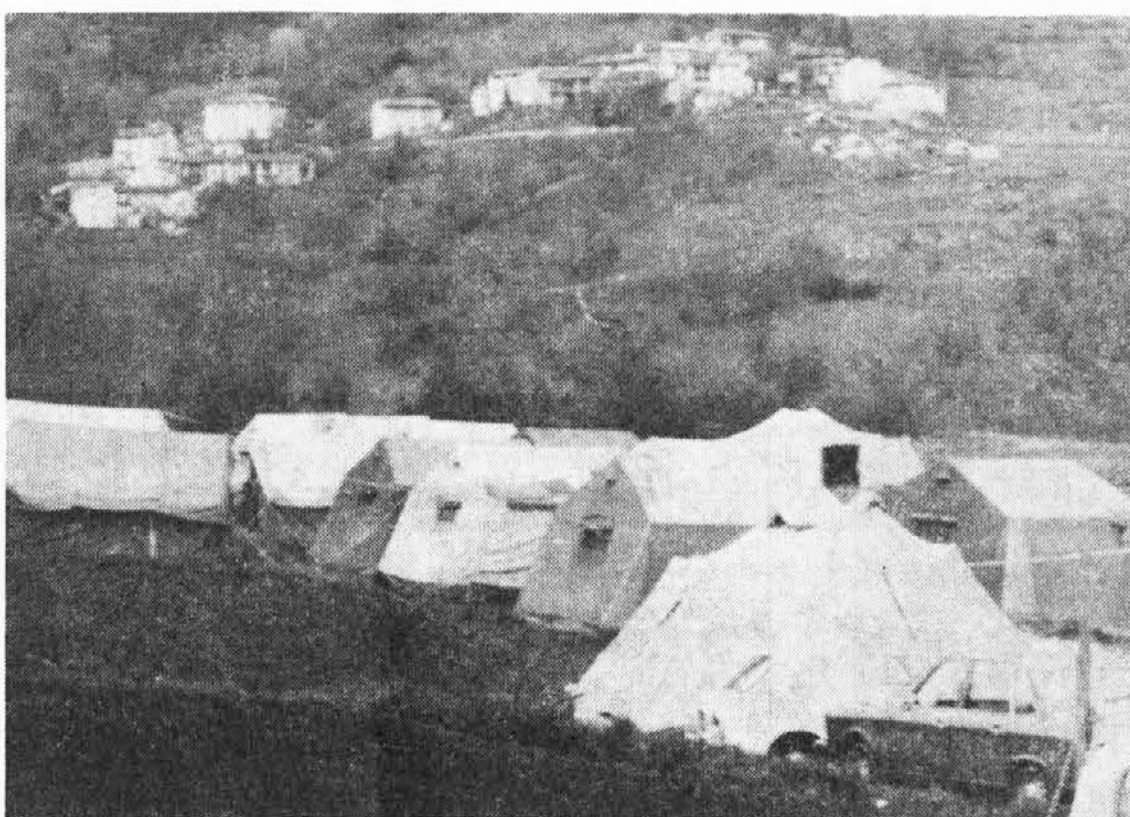
E vi è anche, certamente, chi non crede a soluzioni che distacchino concettualmente gli sloveni del Friuli da quelli di Gorizia e di Trieste e conduce quindi a battaglie anche di principio.

Nasce comunque una considerazione: finalmente il confronto è aperto ed ogni persona o gruppo può trovare il proprio spazio ed il proprio ruolo, come nella vita economica ed amministrativa, in quella sociale e politica, così nella difesa della nostra antica comunità nei suoi caratteri umani e culturali.

Gli operatori del Centro Studi Nediža, che hanno dedicato il proprio impegno alla difesa attiva della lingua dialettale con il supporto di quella slovena (si ricordi il concorso «Moja Vas» ed il corso «Mlada Brieza» con le relative pubblicazioni), sentono di adempiere ad un preciso dovere di formazione e di informazione, cercando di elevare il livello del dibattito (anche dalle secche del localismo) con i Benečanski Kulturni Dnevi, sui temi della lingua, della storia, e della razionalizzazione economica ed ambientale.

Così la tavola rotonda di S. Pietro, in cui pure sono emerse insufficienze di preparazione strumentale, mette in luce fermenti attivi e rigeneratori, che renderanno fertile il dibattito che è stato proposto dal Consiglio Provinciale di Udine, e si dimostra un'esperienza autentica, utile per tutto il Friuli.

Paolo Petricig
Responsabile del Centro
Studi Nediža

Tendopoli v Bardu

TERSKA DOLINA

NEKAJ ZADNJIH NOVIC IZ HUDO PRIZADETIH VASI TERSKE DOLINE

Po zadnjih podatkih ima komun Bardu v Terski dolini okoli 90% porušenih ali zelo poškodovanih hiš. Pravimo po zadnjih, kajti komisija ni pregledala še vseh vasi, zaselkov in samotnih hiš in ugotovila kolikšno škodo je prizadejal tres 6. maja in vsakdanje nevihte. Komun Bardu spada namreč pod tisto področje, kjer pade letno največ dežja v Italiji. Meterologi pravijo, da ga pade največ v Huminu (Gemonna), a Bardu ni zračno daleč več kot kilometer in zato je skoraj enako podvržen slabi klimi, posebno nevihtam.

Danes so ljudje barskega komuna vsi razkropljeni. Stare so pobrali in jih poslali v razne domove po Italiji, bolne so spravili v špitale, preživeli pa so pod šotori (tendami).

S prvimi deli so ponekod že pričeli, potem ko je komisija ugotovila, če je hiša še popravljiva ali da ni nevarna. V Sedliščih (Micottis) bodo kmalu popravili 5 hiš, v katerih bo dobilo streho 10 družin od 33, ki jih

biva v tej vasi; v Bardu (Lusevera) 16 družin od 67 v 11 popravljivih hišah; v Zavrhu (Villanova) bo šlo 40 družin (to je pol vasi) v 27 hiš, ki so lažje poškodovane. V Bregu (Pers) in Muzcih (Musi) pa je stanje še slabše: vse hiše, razen gostilne ob izviru Tera, bodo morali porušiti in sicer v Muzcih 22, v Bregu pa 13. Vsega skupaj je ostalo po teh podatkih brez strehe 35 družin. V Bodbrdu (Cesariis) in Teru (Pradielis) bodo mogli popraviti samo dve hiši za 5 družin, ostalih 142 pa bodo morali porušiti; v Njivici (Vedronza) bodo popravili 18 hiš.

«Kljub velikemu prizadevanju, da bi potresenci dobili čimprej streho», so nam povedali domačini, «se bo moralo več kot 250 družin prilagoditi barakam ali prefabriciranim hišam in to še pred zimo, ker v parih mesecih poletja ni mogoče dosti napraviti». Trenutno manjkajo tudi deske, tramovi, cement, opeka in drug gradbeni material. Da ne govorimo o sanitarijah (strani-

šča, kanalizacija, vodovodi itd.), ki so potrebna v vsaki vasi.

Zavoljo tresu pa niso bili prizadeti samo ljudje, ampak tudi živina. Do sedaj so namestili 130 glav goveje živine v zadružni hlev v Teru, ostale pa tje in tam. Nastal je tudi zaradi njih velik problem, ker so seniki porušeni in je vse seno ostalo pod nevarnimi ruševinami. Na srečo so jim ga poslali pred dnevi en kamion, za prvo silo.

Večina del za obnovo vasi barskega komuna bodo prevzela vsa domača gradbena podjetja, nekaj pa jih bo moralo priti seveda od drugod, ki so boljše opremljena kot ta, saj že pri prvih delih primanjkujejo «buldožerji» in drugi stroji.

Ze prve dni po tresu so ustanovili v Bardu vaški odbor (komitat), ki vestno skrbi, da prihaja pomoč redno vsem potresencem: v Bardu, Sedlišče, Muzce, Njivici, Ter, Zavrhu, Bodbrdu, Breg in samotne hiše, ki spadajo pod ta komun.

Italia z zemlja potresov

LETO IN KRAJ POTRESA

V zadnjih 20. letih so od leta 1952 do leta 1971 zabeležili v Italiji 4443 potresov od druge stopnje Mercalljeve lestvice navzgor. Pokrajine ki so, v zadnjih 20 letih imele čez 500 potresov so v zaporedju: Kampanija, Abruzzi, Sicilija in Umbria, po raziskavah direktorja nacionalnega zavoda za geofiziko prof. Caputa.

Vse druge pokrajine so manj podvržene potresom. Sardinija se lahko smatra za brezpotresno področje.

Kako se je Italija pripravljala? Odgovora ni, ker v celi Italiji ni bilo niti ene sonde za odkrivanje trupel. Sonde so prišle iz Jugoslavije in iz Francije.

1859	Norcia	100	mrtvih
1870	Cosenza	136	mrtvih
1871	Montevulture	671	mrtvih
1873	Belluno	100	mrtvih
1881	Casamicciola	121	mrtvih
1883	Casamicciola	2.313	mrtvih
1887	Liguria	640	mrtvih
1894	Piana di Reggio Calabria	111	mrtvih
1894	Aspromonte	101	mrtvih
1905	Nicastro	557	mrtvih
1907	Ferrazzano	167	mrtvih
1908	Messina in Reggio Calabria	110.000	mrtvih
1914	Cona Okoli Etne	68	mrtvih
1915	Avezzano	29.978	mrtvih
1930	Irpinia	1.425	mrtvih
1954	Cosenza	468	mrtvih
1962	Irpinia	16	mrtvih
1968	Zapadna Sicilija	316	mrtvih
1971	Tuscania	31	mrtvih
1972	Ancona		
1974	Ancona		
1975	Messina e Foggia		
1975	Milano, Chiavari in Prato		

Rinnovati gli organismi direttivi dell'ANPI provinciale

Il giorno 29 giugno, presso la sede dell'Associazione in Udine, si sono riuniti contemporaneamente la Presidenza Onoraria, il Comitato Provinciale ed il Collegio dei Revisori dei Conti eletti all'11° Congresso Provinciale dell'A.N.P.I. tenutosi in Udine il 10 e 11 aprile scorso.

Il presidente dell'assemblea on. Mario Lizzero, in apertura della seduta, ha commemorato l'avv. Mario Livi valoroso combattente del C.I.L. e Presidente onorario dell'A.N.P.I. di Udine. Ha inoltre informato del lavoro e dell'assistenza svolta dall'A.N.P.I. e da altre Associazioni della Resistenza europea a favore dei terremotati friulani.

Dopo queste premesse si è passati alla elezione dei dirigenti del nuovo Comitato Provinciale dell'A.N.P.I. dopo aver tenuto conto della completa rappresentatività di tutte le formazioni della Resistenza Friulana.

Con applauso e per alzata di mano sono stati eletti:

FEDERICO VINCENTI, combattente della resistenza militare italiana all'estero
PRESIDENTE PROVINCIALE;

prof. LUIGI RAIMONDI, combattente volontario nelle Forze Armate inquadrato nel C.I.L.
VICE PRESIDENTE;

avv. ALBERTO COSATTI, combattente delle formazioni «Giustizia e Libertà»
VICE PRESIDENTE;

arch. TIZIANO DALLA MARTA, combattente delle formazioni «Osoppo»
VICE PRESIDENTE;

cav. ADELCHI GOBBO, combattente delle formazioni «Garibaldi»
SEGRETARIO PROVINCIALE;

LINO VISINTINI, combattente delle formazioni «Garibaldi»
SEGRETARIO AMMINISTRATIVO.

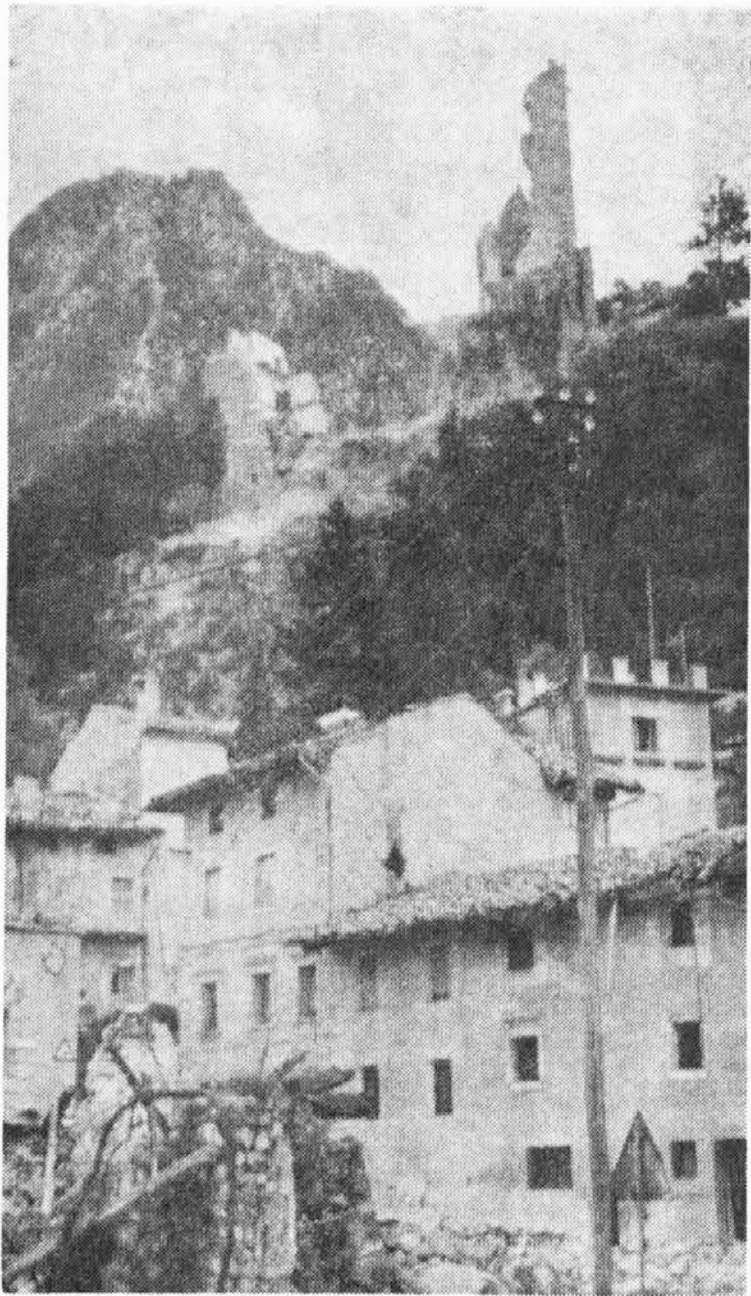
Presidente del Collegio dei Revisori dei Conti è stato eletto il rag. RODOLFO CASTIGLIONE familiare del Caduto nei lager nazisti. E' stato inoltre nominato Segretario della Presidenza Onoraria il prof. Ferdinando Mautino già Capo di S.M. della Divisione Garibaldi «Natisone».

L'assemblea degli organismi dirigenti dell'Associazione, su mandato del Congresso Provinciale, ha inoltre nominato i 26 delegati al Congresso Nazionale dell'A.N.P.I. che si terrà in Firenze nei giorni dal 4 al 7 novembre prossimo ed al quale parteciperanno anche numerosi invitati della Resistenza Friulana.

TERSKA DOLINA

Judje Terske in Karnajske doline ringracjajo use, ki so se naordali naših uasi u teh momentih tresu in temporalja. Veliko ringracjajo Slovenje od Trsta in Gorice, ki so parnesli parve ajute.

Gemona dopo il terremoto

Previsione, prevenzione, aspetto politico dei disastri sismici

Molti degli abitanti delle zone colpite dal terremoto nel Friuli orientale, in Slovenia e nella Carinzia hanno ricevuto un questionario sul sisma redatto dal prof. Giorgio Matteucig dell'Istituto di Zoologia della Facoltà di Scienze dell'Università di Napoli, originario per famiglia delle Valli del Natisone. Il significato di questo questionario è evidente sia sul piano scientifico, sia sul piano sociale.

Come dice il prof. A. Nazario dell'Osservatorio vesuviano (Eredano-Napoli) in una sua pubblicazione dell'aprile 1976, «quando avviene un terremoto non bisogna solo lasciarsi prendere dalla paura o da atteggiamenti fatalistici, ma bisogna anche tener presente che ci si può difendere dalle sue conseguenze: infatti il terremoto è inevitabile, ma non sono inevitabili i danni che esso arreca.

La difesa è naturalmente di tipo preventivo, è necessario che la società si «vacini» contro il terremoto. In ciò risiede l'aspetto politico del problema, perché bisogna che gli Organi di Governo abbiano la volontà di condurre a termine una adeguata e corretta politica del territorio che tenga anche conto dell'esistenza e dell'influenza dei fenomeni naturali come i terremoti quando si vanno a considerare i problemi che riguardano gli insediamenti urbani ed industriali, i trasporti, le eventuali costruzioni di centrali atomiche. A tale scopo, oltre ai terremoti, bisogna naturalmente tenere anche presenti altri fenomeni dovuti ai fattori geologici e geomorfologici

che caratterizzano le varie unità territoriali.

Per capire quanto vi sia da lavorare rispetto a questi problemi si pensi alla catastrofe del Vajont, oppure che nessun paese attorno al Vesuvio o dei Campi Flegrei (eccetto Casamicciola) è soggetto alle norme di una qualsiasi regolamentazione edilizia antisismica.

La Società non può essere gravemente danneggiata dalla impreparazione e dalla inefficienza di caste politiche e professionali; la gente deve supplire alla disinformazione cui è sottoposta interessandosi direttamente di certe questioni, affinché l'attuale ignoranza non si trasformi brutalmente in forti ingiustizie, quando ad esempio, un terremoto faccia crollare le case più deboli e più povere e perdere (anche momentaneamente) lavoro a varie categorie di lavoratori. Si pensi ancora alle baracche della Valle del Belice e dell'Irpinia, allo sgombero forzato del centro storico di Pozzuoli ed ai relativi tentativi di speculazione. E' sempre la gente più emarginata ed indifesa che subisce le baracche e gli sgomberi: tutti devono assumere le proprie responsabilità politiche e culturali anche per fare in modo che ciò non sia possibile.

Il questionario Matteucig, che riportiamo a parte coglie anche l'aspetto essenziale di previsione, già ampiamente studiato da Mercalli e dai cinesi, mediante il comportamento anormale degli animali e di altri fattori.

Una cosa è certa: se non daremo il nostro contributo a tali ricerche, come potremo essere in grado di difenderci nell'avvenire?

QUESTIONARIO MATTEUCIG SUL TERREMOTO DEL FRIULI ORIENTALE - MAGGIO '76

IL PROF. MATTEUCIG E' ORIGINARIO DELLE VALLI DEL NATISONE

1 PRELIMINARI

- 1.1 Nome _____; Cognome _____
Età: _____; Professione, lavoro: _____
Indirizzo, recapito: _____
1.2 Un terremoto è stato avvertito: non avvertito
1.3 Ora _____ A.M.
1.4 Se è stato avvertito, fornire le seguenti informazioni (sottolineare le parole appropriate, oppure riempire gli appositi spazi);
1.5 Se NON è stato avvertito, restituire il questionario, firmando lo stesso.

2 SENSAZIONI PREMONITRICI FISILOGICHE NEL CORPO

- 2.1 Che cosa avete avvertito nei giorni, ore, minuti, secondi prima delle scosse sismiche?
Nulla, malessere generale, nausea, eccitazione nervosa, grandi alterazioni nervose, senso di spossatezza, senso di soffocazione, fiacchezza di gambe, pesantezza di corpo, estemporaneo assetamento, umore non lieto, sensazioni penose, un non so che di paura misteriosa, tremolio nelle membra, inquietudine inesplicabile, oppure _____
2.2 Che hanno avvertito persone di vostra conoscenza?: _____

3 IL COMPORTAMENTO ANIMALE ED IL TERREMOTO

Segni premonitori negli animali domestici e d'allevamento;

- 3.1 Vi è parso anormale il comportamento degli animali domestici (cani, gatti, uccelli in gabbia, pappagalli, merli, canarini, pavone, colombe, galline, papere, oche, oppure _____);
e d'allevamento (mucche, pecore, capre, conigli, maiali, cavalli, asini, trote, api, o _____);
pochi giorni, poche ore, pochi minuti, pochi secondi, prima del terremoto?
Svolazzavano - si agitavano - stavano zitti - gridavano - erano sonnolenti - tentavano di fuggire - non volevano essere chiusi in stalle e recinti - oppure _____

Segni premonitori negli animali selvatici;

- 3.2 Avete notato qualche anomalia nell'abbandono dei loro soliti ambienti; nel precoce passo, nel nidificare o non nidificare nei soliti posti, nel comportamento degli uccelli liberi nella vostra zona prima del terremoto, oppure? _____
3.3 Avete notato negli anni, nei mesi, nelle settimane, nei giorni, nelle ore precedenti il terremoto particolari aumenti, diminuzioni, raggruppamenti di animali selvatici (serpenti, bisce, vipere, lucertole, topi, scoiattoli, ghiri, volpi, blatte, girini, rane, mosche, pipistrelli, vermi terrestri (lombrichi), lumache, vespe, civette, gufi, moscerini, trote, nibbi, falchi, pesci, oppure _____)?
3.4 Che facevano questi animali poco prima del terremoto? Scappavano dalle tane - cercavano rifugio - sembravano impazziti - stavano zitti - emettevano suoni - abbandonavano l'acqua ed il loro ambiente naturale - si raggruppavano - oppure _____
3.5 Qual era la posizione degli animali durante il terremoto? Scappavano dalle stalle e dalle case - si rifugiavano nei loro ricoveri naturali - stavano all'aperto - quieti - soli - in gruppo - oppure _____
3.6 Qual era il comportamento degli animali dopo le scosse sismiche? (Nominarli e descriverne il comportamento) _____
3.7 Che hanno fatto gli animali, domestici e selvatici, prima delle eventuali repliche di scosse sismiche? (Nominarli e descriverne il comportamento) _____
3.8 Quale fu l'effetto delle scosse sugli animali?
3.9 Avete osservato, dopo il terremoto, pesci uccisi nei fiumi o nei laghi?

4 LE PIANTE ED IL TERREMOTO

- 4.1 Sono state scosse o sradicate le piante?
4.2 Il vino delle botti si è intorbidito nei giorni precedenti il terremoto?
4.3 Avete notato qualche anomalia nelle piante prima del terremoto?

5 VOSTRA POSIZIONE DURANTE IL TERREMOTO

- 5.1 Città: _____; Comune: _____
Provincia _____; Località: _____
Villaggio _____; Località: _____
Coordinate geografiche: _____; Nazione: _____
5.2 Tipo di substrato o di suolo
Roccioso, ghiaioso, non coerente, compatto, paludoso, colmata, oppure _____
A livello, inclinato, ripido, oppure _____
5.3 Se stavate in casa, dire il tipo di costruzione.
Legno, mattone, pietra, cemento armato, oppure _____
5.4 Qualità della costruzione.
Nuova, vecchia, ben costruita, mal costruita, oppure _____
5.5 Numero di piani dello stabile dove stavate.
5.6 Piano dell'osservatore.
5.7 Vostra attività al momento delle scosse: camminavo, ero seduto, ero sdraiato, dormivo, oppure _____
5.8 Se invece stavate fuori, voi e gli altri, stavate: fermi, in movimento.

6 EFFETTI SULLA POPOLAZIONE

- 6.1 Sentito da: nessuno, pochi, molti, diversi, tutti (nella vostra casa), (nella comunità);
6.2 Persone svegliate dall'evento: nessuno, pochi, molti, tutti (nella vostra casa), (in comunità);
6.3 Persone spaventate: nessuno, pochi, molti, tutti (nella vostra casa), (nella comunità);

7 SUONI ATTINENTI

- 7.1 Tintinnio di finestre, porte, piatti, ecc. _____
7.2 Schiccholio di stabile, della costruzione (descrivere) _____
7.3 Rumori della terra: deboli, moderati, forti.
7.4 Avete avvertito rumori, boati prima della scossa?

8 OSSERVAZIONI MAGNETICHE E METEOROLOGICHE

- 8.1 Dire se e per quanto tempo si sono avute interruzioni telegrafiche, prima, durante, dopo il terremoto?
8.2 Avete notato se gli aghi magnetici e delle bussole oscillavano prima e dopo il sisma, oppure si erano smagnetizzati?
8.3 Com'era il tempo prima del terremoto?
Freddo - caldo - ventoso - nebbioso - piovigginoso - nuvoloso, oppure _____
8.4 Com'erano le variazioni barometriche prima del terremoto?
8.5 Avete osservato bagliori di luce di particolari colori o lampeggiamenti prima del terremoto?

9 OSSERVAZIONI FISICHE E DANNI DEL TERREMOTO

Fuori

- 9.1 Alberi ed arbusti sbattuti, veicoli dondolati, ecc. _____
9.2 Avete osservato cambiamenti, permanenti o transitori, in altri oggetti vari?
Orologi fermi o con cambi di velocità ecc., ghiacciai scossi, rottura di cavi, campane scosse fino a suonare, automobili disturbate (sia nello stato di quiete che in moto), oppure _____
9.3 Comignoli, lapidi, pietre tombali, serbatoi d'acqua elevati, ecc., incrinati, ruotati, capovolti, _____
9.4 Terreni incrinati, frane, acque agitate, ecc. _____
9.5 Avete osservato cambiamenti, permanenti o transitori, nel terreno?
Inarcamento regionale, ecc., scarpate, terrazze, fessure, cunicoli e tracce d'altri fenomeni consimili, frane (brucate cadute, valanghe, flussi, deviazioni), fessure secondarie, crateri di sabbia, sollevamento di pilastri, pali, stacciate, onde visibili (?), scosse percettibili, oppure _____
9.6 Qual è la natura geologica del terreno dove sono avvenuti i maggiori danni?
9.7 Avete osservato cambiamenti, permanenti o transitori, nell'acqua sotterranea e di superficie?
Sbarramenti, ostruzioni, abbassamenti e cadute, salti, cascate, diversioni, abbassamento di laghi o stagni, cambi di uscita d'acque sorgive, pozzi, sorgenti, cambiamenti di livello dei pozzi, sorgenti post-terremoto, acque al di sopra degli abituali margini, occasionali oscillazioni sopra e sotto il livello medio dei laghi durante da pochi minuti a più di un'ora, oppure _____
9.8 Avete avvertito variazioni di temperatura, di getto di portata, di particolari odori di gas, di colore, di sapore, di bolle, di fanghi nell'acqua dei pozzi e delle sorgenti prima e dopo il terremoto?
9.9 Quali sorgenti termali o minerali conoscete nella zona terremotata?
9.10 Avete notato sparizioni o nuove formazioni di sorgenti d'acqua e circolazione di gas ed acque sotterranee prima o dopo il sisma?
9.11 Sono stati avvertiti cambi di livello nei laghi naturali ed artificiali, nei banchi di raccolta prima del terremoto?
9.12 Avete osservato cambiamenti, permanenti o transitori, nelle opere di costruzione?
Curvature, distruzione o danneggiamenti, per divisione in più parti o spaccature oppure per compressione violenta o schiacciamento a carico di: edifici, ponti, oleodotti, metanodotti, ferrovie, muri di cinta, recinti, strade, canali di scolo; danni più ordinari a camini, comignoli, ciminieri, fumaiole, finestre, intonaci, con cigolii di intelaiature, o delle strutture, oscillazioni, pendolamenti di elevate strutture e di ponti, oppure _____
9.13 Altri effetti: _____
In costruzioni:
9.14 Oggetti appesi ondeggiati moderatamente, violentemente; direzione _____
9.15 Avete osservato cambiamenti, permanenti o transitori, negli oggetti non fissati?
Spostamenti (includendo anche un'apparente rotazione), capovolgimenti, rivoluzione, caduta, proiezione, orizzontale e verticale), scuotimenti, oscillazioni, tremori, traballamenti, forti scuotimenti, oppure _____
9.16 Piccoli oggetti spostati, capovolti, caduti _____
9.17 Mobili spostati, capovolti, rotti _____
9.18 Intonaci screpolati, rotti, caduti _____
9.19 Finestre incrinati, deformate _____
9.20 Elementi strutturali di mattoni, legno, oppure _____
9.21 Danneggiamenti: nessuno, lieve, moderato, grande, _____

10 DOMANDE RISERVATE AGLI SPECIALISTI

- 10.1 Si prega fornire le informazioni disponibili sull'area interessata dal terremoto circa la misurazione delle distorsioni del suolo, della deformazione del piano terrestre, dell'inclinazione del suolo, dei cambiamenti dell'elevazione o abbassamenti terrestri.
10.2 Si prega fornire le informazioni disponibili sull'area interessata dal terremoto circa la misurazione delle variazioni del campo magnetico terrestre, delle correnti elettriche del suolo, dei cambi nella velocità delle onde sismiche e nella resistività elettrica.
10.3 Secondo voi è stato avvertito e qual è stato l'effetto della variazione del campo elettromagnetico sugli organismi viventi?
10.4 A che punto si è con lo studio idrogeologico e geologico strutturale della zona?
10.5 Si prega fornire le informazioni disponibili sull'area interessata dal terremoto circa la misurazione dei cambi di quantità del gas radioattivo radon nell'acqua dei pozzi.
10.6 A che punto è la micronizzazione dell'area interessata?
10.7 Sono esatti questi dati sul terremoto del 6-5-1976?
Magnitudo «M» (scala Richter): 6,2-; profondità del fuoco (ipocentro): 15-25 km.; intensità ep.: (scala Mercalli): IX-X grado; epicentro: (???) Gemona?
10.8 Siete in grado di fornire le isosiste del terremoto (6-5-1976)?
10.9 Qual è la linea di faglia maggiormente interessata al fenomeno tettonico avvenuto?
10.10 Quali fenomeni sono stati avvertiti durante le trivellazioni petrolifere in profondità nel Friuli prima, durante e dopo il terremoto?
10.11 Qual è stato il comportamento degli animali degli zoo prima, durante, dopo il terremoto nelle zone in cui è stata avvertita la scossa?
10.12 Com'era l'attività delle macchie solari poco prima del terremoto?
10.13 Subito dopo il terremoto sono stati registrati casi di aborto spontaneo oppure variazioni nel decorso di particolari malattie?

- 11 Saranno apprezzate ulteriori informazioni supplementari.
12 Data, firma ed indirizzo del mittente

Restituire a:

GIORGIO MATTEUCIG
Istituto di Zoologia
della Facoltà di Scienze
dell'Università di Napoli
Via Mezzocannone, 8

NAPOLI (80134) ITALY

KRIES

Mankajo še dva tjedna za dan svetega Ivana, že mladina se pomuja za krjes napraviti na križe an veselo ga pargat, ku bo čarna nuoc pokrila vas. Paržegejo slamo de se vzdigne vesok oginj. Otrroc an puobi začnejo uriskat an plesat okuole ljepega kresa. Ti star ga bojo gledal an kregal norce, ki kradejo lonce sjsersča po njivah, de krjes se na pogasne. U pepeu so že parprauli kuintale arbide, lazine, vjeja z vilan paruljčene na cjeste. Kar samuo pepeu ostane, se potuljo damu u pastjejo za zguoda iti sjez, grabit kope an lonce runat za žvino. Mislijo, de manj teškuo bi

bluo pejat krave jest u sanožeta. Oni bi manj kosi ponucata, manj se potil na soncu, vic hodil plesat an u uas po brezijeh an po dolinah.

J. Trušnjak

6. MAJA 1976
OB 21. URI

Grmi, bobni
Se kaj bo?
Kot grom vse pretrese.
Zemlje pod mano ni
Se kaj bo?
Zemlja se tresse
in luna svoje rdeče oko
rezkriva - Zemlja peče
Se kaj bo?
Ta blisk krvavo rdeče
vse na cesto žene
In mir. Srah vse onemi.
Potem vik in krik
Se kaj bo?
Korak onemoglih...
Ijh žene v svet
brez strehe brez doma.
Ljubim te domačija!
A kaj!!
Pregnalo me delo je...
od mladih let.
Sedaj pa na stare,
me zemlja žene v svet.
Razpoke na hišah,
razpoke na tleh,
razpoke v družinah
še krik je zvence!

Tudi letos Benečani na Seminarju slovenskega jezika v Ljubljani

Vedno je več mladih Benečanov, posebno študentov in intelektualcev, ki želijo od bližje spoznati svoj materni jezik, se vanj poglobiti, se ga učiti brati in pisati. Prav tako želijo spoznati lepoto in bogastvo slovenske literature in kulture. To jim omogoča vsako leto seminar Slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga prireja filozofska fakulteta v Ljubljani.

Letošnji seminar se je začel v ponedeljek 5. julija in bo trajal 14 dni.

Udeležuje se ga devet beneških Slovencev. Med njimi je nekaj veteranov, drugi pa so vsi novi, ki se bodo prvič učili pisanja in branja svojega materinega jezika. Želimo jim srečno bivanje v Ljubljani in pridno učenje, da bi s tega seminarja prinesli čimveč domov.

Na sliki zastopniki štirih generacij iz Tera (Pradielis), ki so ostali brez strehe in so sedaj v Zavodu za invalidne otroke v Buttrio: 76-letna bisnona Virginia Lendaro, 51-letna nona Caterina Lendaro, 28-letna hči Gianna Cado in njena dva otroka, 8-letni Michele in 5-letna Fausta Culino

UGASNILO JE ŽIVLJENJE MATERE
DEVETIH PARTIZANOV

Rojena je bila v Čeplesišču

Desetega aprila je prenehala biti blago srce matere 9 partizanov, Jožefe Hrast iz Livka.

Trnjeva pot te slovenske partizanske matere se je začela pred 87. leti v mali beneški vasi, Čeplesišče, pri Mohoru, onstran meje, blizu Trčmuna, kamor je kot otrok hodila po prve življenjske nauke, katere ji je dajal buditelj slovenske Benečije, Ivan Trinko-Zamejski.

Pred 64. leti se je priženila v takratno Avstrijo na Livek, kjer je že par let pred poroko služila pri gostilničarju - Krocu -. Na dan poroke, ko je Hrast Jožefa z beneškimi svati v kočijah šla čez državno mejo pri Robiču - Štupica, ko so italijanski obmejni stražarji dvignili zapornico in pustili mlado, brhko nevesto Jožefo na Avstrijsko stran, so glasno dejali avstrijskim stražarjem in drugim svatom, ki so jo pričakovali na avstrijski strani: «IZROČAMO VAM DOBRO BLAGO». In res se niso zmotili, kajti mlada in vitka Mohorova Jožefa iz Čeplesišča je bila res delavna, kot mravlja, in vzorna slovenska mati, ki je v naprednem duhu vzgajala svoje sinove, ki so se rodili drug za drugim.

Leta 1915 je Jožefa v naročju s prvima sinoma, Jan kotom in Bertijem, morala bežati v pregnanstvo, pred vihro prve svetovne vojne. Medtem, ko se je moral mož Ivan bojevati na ruski fronti, kjer je bil tudi težko ranjen.

V zakonu se je Jožefa in Ivanu rodilo 9 sinov, katere sta zredila pod fašistično Italijo z vso težavo, v bedi in pomankanju, ker ni bilo za 9 lačnih ust večkrat dovolj niti suhega močnika. Ko so Jožefa in Ivanu eden za drugim doraščali sinovi, ni bilo zanje dela pod fašizmom, zato je teh 9 sinov bilo v glavnem 9 hlapcev in pastirjev, ki so pomagali premožnejšim kmetom, poleti spali v senu, na skednjju, pozimi pa v listju, v hlevu pri živini.

Prav zaradi dobre vzgoje in krivic, ki jih je fašizem delal primorskim Slovincem skoraj 25 let, ko je prišel obračun s fašizmom, je iz teh 9 zatiranih hlapcev in pastirjev postalo 9 upornih partizanskih borcev, ki so se ob oktivni podpori zavodnih staršev borili do razsula italijanskega fašizma in nemškega nacizma.

Pokojna Jožefa in njen mož Ivan, ki je, žal, umrl že leta 1947, sta bila za časa

NOB vedno v strahu za svoje sinove, po drugi strani sta pa bila ponosna na svojih 9 partizanov. Ko se je 7. aprila 1945 odvijala zadnja borba med nemško edinico in partizani na livškem sektorju, pod Livškimi Ravnami, v kateri so se borili kar 3 Hrastovi sinovi, je oče Ivan, ko sta z Jožefo iz Livka od daleč, nestrpno opazovala to par ur trajajočo borbo, naenkrat ponosno zaklical po domače, ženi Jožefi, rekoč: Glej, Pepa, sedaj po nemcih užigajo tudi naš trije sinovi in se borijo za svobodo in za boljše bodočnost».

Pokojna Jožefa je ustajala nešteto noči okrog 23. ure. V temnih nočeh je v mrazu hodila na prostovoljno stražo, na stezo za vasjo, da bi njen sin, Tone, ne padel v sovražne zasede, ko se je v nočnih urah večkrat vračal po tej stezi, iz kurirske poti, po kateri je noč za nočjo nosil, kot kurir, partizansko pošto.

Po končani vojni so se srečno vrnili v naročje presrečne partizanske matere Jožefe in očeta Ivana vsi sinovi, razen Joškota, ki je padel pri osvobajanju otoka Paga, kot pripadnik mornarice Prekomarskih brigad.

V povojnih letih ti nekdanji deveti hlapci in pastirji ne opletajo več suhega močnika in ne spijo več v senu, po skednjih in listju, po hlevih pri živini. Temveč so si kot borci, s stariši vred, priborili, da so s svojimi družinami živeli človeka dostojno življenje.

Hrast Jožefa

Ko je praznovala pred 7. leti 80-letnico svojega življenja ta naša zvesta partizanska mati, ji je star borec, med drugim zapisal v spominu naslednjo kitico. Devet sinov si ti rodila Devet sinov je v borbo šlo Devet na juriš se je zagnalo Ker za svobodo se je šlo. Po osvoboditvi in vsa po-

vojna leta je ta partizanska mati s ponosom gledala na svoje sinove in na trnjevo pot, ki jo je morala prehoditi, skupno z njimi in možem, zakar je bila vzor prave slovenske matere, ki je vseh 9 sinov, z možem vred, dala na razpolago v borbi za osvoboditev in boljše življenje.

Zveza borcev Livek in ostali vaščani, znanci in prijatelji so ji organizirali dostojen pogreb, ki se ga je udeležilo veliko ljudi.

V imenu organizacije ZB Livek se je pred hišo poslovil od pokojne, Hrast Simon.

Pri odprtem grobu pa se je v imenu občinskega odbora ZZB-NOV in osebnem imenu, poslovil od pokojne s pretresljivimi besedami, Kurinčič Ivan-Hajduk.

Zahvalil se ji je v svojem imenu in v imenu vseh tistih bivših borcev in aktivistov, katerim je ves čas NOB nesebično pomagala in nudila pomoč.

Sinovom in vsem sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

PIŠE PETAR MATAJURAC

Njek 'komitat-strašilo' iz Barnasa čje brit norcè an muše ma britu mu ne rježe

Dragi brauci!

Vjem, da u zadnjem cajtu se je puno ljudi uprašalo: «Kaj se je zgodilo Petru Matajurcu? Zaki muči? Al je umaru? Al ga je podsu potres?»

Adni so bli zaskarbjeni, žalostni, ker so se bal, da jih ne bom stuoru u smejat, drugi pa so bli veseli, ker so se troštal, da jih ne bom vič piku.

Nu, takuo kot vidite, pa sem spet tle, za veselje pariatelju, za jezo an žalost sovražnikov.

Veste, tudi z mano je bla huda ob majskem potresu. Tisto nesrečno nuoč, ko je takuo strašnuo treslo, sem glih vičerju. Takuo, kot je moja strara navada, sem daržu skljedu u rokah. U nji sem imeu solato an krompir. Kadar sem nesu z vilcami solato u usta, je strašnuo zagarmjelo an potreslo, iz pod poda mi je varglo u skljedu par kilu maute an mi jo iztuklo iz rok. Ostu sem brez skljede, namest nje pa sem ušafu mojo Terezijo u naruoče.

«Petar, Petar, sodni dan je paršu, utecima, utecima!» Mi je obupno zarjula u desno uhuo, takuo, da me šele donas boli.

«Muč, norica, če je paršu sodni dan, njemaš kam uteč. Sada je paršu cajt, da boš odgovarjala na drugem svetu za use tiste, ki smi jih nardila an nakuhal!» sem ji jau.

Ma Terezija je bla takuo prestrašena an takuo močna, da bi jo ne biu mogu udaržat še z debelo kjetno ne. Iz hiše me je uljekla kot lokomotiva vagon an me pejala pod njeko skalo, u jamo, ki jo imano za hišo.

KRATKI NASVETI
ZA GOSPODINJE

Mleko je odličan konzervator. Če nimate hladilnika (frigorifero), boste obdržale meso sveže tudi 12 ur, če ga boste prelile z mlekom in postavile na najbolj hladen prostor vaše hiše. Mesu ne bo nič škodovalo, če se mleko malo skisa. Predno vzamete meso iz mleka, ga posušite s čisto cunjjo (strofinaccio pulito).

Če ostanejo robovi rumeni, jih lahko odstranimo z oksidialno kisline.

Če hočete imeti lepo barvo juhe (brodo o minestra), si lahko pomagata tako, da ji dodate košček sesekljanega korenčka, ki ga prej prepražite (zarumenite) na olju in ga potem vlijete v juho, ki bo tako obarvana lepo zlato rumeno.

Mlinček za poper ni nobena dragocenost in ga mora imeti vsaka gospodinja pri rokah. Poper v zrnju bolje diši, in če ga zmeljemo tik pred uporabo, bomo imele več od njega kot od tistega, ki so ga že zmleli v tovarni ali drogeriji.

Pečenke in naravnih zrezkov (arrosti, scaloppine o bracioline) nikar ne obračajte tako, da jih nabodete na vilice, ker s tem izgubi meso dosti soka. Pomagajte si raje z dvema žlicama.

Čajne ali kavne madeže (macchie di tè o caffè) čimprej izperemo s čisto in mrzlo vodo. Trdovratne madeže (macchie difficili) omehčamo z glicerinom (glicerina) in jih nato speremo s čisto vodo.

potle jih živi u Trstu in Gorici samuo 7.738, medtem ko je usem znano, da živi u Trstu 60 taužent, u Gorici pa 20 taužent Slovencev.

Almirante an drugi fašisti, ki so parjatelji «comitata» u Barnasu, pridgajo an uečejo po italijanskih placih, da so pravi an autentični Italijani samuo tisti, ki votajo za MSI.

Če bi vajala teorija od «comitata» u Barnasu, da so Slovenci samuo tisti, ki so votali za Slovensko skupnost, bi muorla še buj vajat teorija, da so Italijani, samuo tisti, ki so votali za MSI.

Prej jih je bluo malo, sada jih je pa še manj.

Manj jih je tudi po naših komunah, u Špjetru pa so jih čez pu preriezal, ku angurjo. Veletjelo je uon le no malo črnega sjenja, črnih zarnj.

Ljeta 1972 so imjel u Špjetru 65 črnih zarnj, 20. juniija ljetos samuo 38.

Črno zarnje so popikale kakuoša. Komitat iz Barnasa pa slabo brani italijanstvo (italianità) naših dolin. Na koše ciklostilat u in na žbrinčeje intrigu, strašila pred slovensko nevarnostjo jim ni nič pomagalo. Zgubili so pu votu.

Zatuo jim svetujem, naj se pomjerijo, kalmajo. Italijanstvo ni u nevarnosti u naših dolinah. Naj ne strašijo obednega. U naših dolinah je u nevarnosti sjerak, ki ga pikajo urane usak dan. Zatuo bi nardiu vič interesa, vič dobroute ljudem tisti «komitat» iz Barnasa, da bi se postavu u kajšno njiivo, ku strašilo, da bi ne urane pikale našega sjerka!

Vas pozdravja vaš

Petar Matajurac

KAJ SE JE ZGODILO PO NAŠIH DOLINAH

SREDNJE

Demografsko gibanje u ljetu 1975

Usako ljetu gremo na manj - U sedmih naših komunah je bluo 31-12-1975 dvjesto ljudi manj kot 31. decembra 1974

Do sada smo publicirali demografsko gibanje od lanskega ljeta u Podbonescu, Sv. Ljenartu, Grmeku, Špjetru, Sovodnjah in Dreki. Srednje, ki je sada na varsti, je sedmi komun. Tem sedmim komunam pravimo vzhodna Benečija.

Podatki, ki smo jih do sada publicirali, ne dajejo razona tistim, ki pravijo, da se je ustavlja emigracija in da se ne zmanjšuje, da ne pada vič število naših ljudi. Tudi če ne gredo po svjete, čeglih gredo živet samuo u bližnje furlanske vasi, so ti ljudje zgubljeni za našo narodno skupnost.

Dne 31. decembra 1975 smo imjeli u Podbonescu 41 ljudi manj, kot 31. decembra 1974, u Sv. Ljenartu - 33, u Sovodnjah - 26, u Srednjem - 35, u Dreki - 7, u Špjetru - 41, u Grmeku - 16. Skupno 198 ljudi manj.

U sorazmerju (na proporcion) z drugim komun, je narbuj padlo število ljudi u Srednjem.

Poglejmo, kajšno je bluo demografsko gibanje u lanskem ljetu.

Rodilo se je 6 otroku; 4 puobči in 2 čičice.

Umarlo jih je 21: enajst moških in deset žensk; poročilo se je 12 paru.

Rodili so se:

Bombace Cristina, Borgu Mauro, Clodig Francesca, Qualizza Lina, Qualizza Stefano in Stulin Fabio.

Eligio Floreancig je šu u zaslužen penzion

Kduo ga ne pozna? Prehodu je pred uejsko use naše doline kot prekupac. Ku-

Eligio Floreancig

pavu je darva, žvino an druge reči. Potle je paršla uejska in tudi njemu so obje-

Umarli so:

Balus Giuseppe, Bledig Luigia, Cernetig Antonia, Chiabai Giovanni, Coszach Lidia, Crainich Angelina, Crisetig Vittoria, Dugaro Antonio, Dugaro Giuseppe, Duriavig Giovanni, Mungerli Francesco, Osnach Veruska, Piccinini Angelo, Predan Angelina, Predan Carla, Predan Luigia, Qualizza Emilio, Ruttar Natalia, Stulin Stefano, Tomasetig Angelina, Vogrig Luigi in Vuch Ernesto.

Poročili so se:

Vellisig Antonio in Bledig Lidia; Pertoldi Antonio Pietro in Qualizza Annamaria; Moschioni Maurizio in Cici-go Beatrice; Iacuzzi Italo in Coszach Andreina; Turcutto Giuseppe in Tomasetig Basilia; Cibau Giovanni in Tomasetig Lucia; Mosolo Gino in Marsu Estera; Martin Mario in Coszach Gigliola; Predan Aldo in Crisetig Teresa; Feletig Mario in Crisetig Ines; Duriavig Maurizio in Freguglia Alba, Zorino Franco in Gariup Mirella.

Imigriralo (paršlo živet u komun) 4: dva moška in dvje ženske.

Emigriralo (šlo živet u druge komun) 24; štiri moški in 20 žensk.

Rezidentnih ljudi 31. decembra 1975: 867 ali 35 manj kot 31. decembra 1974.

sli puško na rame. «Pojesti» je muoru puno ljet sudaščine. Po uejski pa je šu u puoštno službo.

Nad 25 ljet je djelu u Premariaccu, pred kratkem pa je šu u zaslužen penzion. Eligio Floreancig, poznat tudi kot Poličan, izhaja iz znane Poličanove družine iz Polic pod Gor. Tarbjam u sredenskem komun, a živi na Laškem že od otroških ljet. Sada jih ima 64. Čeglih je živu zmjeraj na Laškem ni nikdar pozabu našega jezika. Rad bere naš Novi Matajur in preskarbeu nam je tudi nove naročnike, Slovenice, ki živijo na Laškem.

Zelimo mu, da bi puno ljet uživu zaslužen penzion, da bi živeu zdrav in veseu in da bi še pomagu našim ljudem, kakor je njegova dobra navada.

Oblica

Na dan Sv. Petra, 29. junija, so podkopali u Oblici Cezarja Piecininija. Imeu je komaj 50 ljet. Rajnik Cesare je biu puno ljet po svjete, kot emigrant, dokjer ga ni doletjela zaharbtina boljezan.

Zapušča mlado ženo in dve čečice. Družini izrekamo naše globoko sožalje.

GRMEK

Klodič

Mario Bernjak je ratu tata

U soboto 3. julija je Marija Clodig, žena Marja Bernjaka, porodila u čedadskem špitalu lepo čičico. Mati in novorojenka sta u narbuojšem zdravju.

Narbuj je veseu tata, bivši predsednik društva «Rečan», član, pevec pevskega zbora «Rečan», član beneške dramske skupine, igrlec «Sardelona» in ne vemo še kaj.

Ob rojstvu male Kristine (s tem imenom jo bojo okarstili), so pili na nje zdravje usi Marjovi parjatelj. «Posebno sem ponosan nanjo, ker mi je podobna in ker je dolgo laska!» pravi Mario, ko mu parjatelj čestitajo in stiskajo roko. Mali Kristini želimo puno sreče in zdravja u življenju, ki ga ima pred sabo, da bi bila zvezda sreče in veselja mami in tati.

Zibelka u Severinovi družini

Nives Vogrig, Severinova iz Klodiča, ki se je poročila lansko ljetu s Qualizza Giuseppe iz Sv. Ljenarta, je porodila u četartak 1. julija ljepega puobčja, katermu so dali ime Alessio.

Mlada mama in novorojček sta u narbuojšem zdravju. Malemu Alessiu želimo puno sreče u življenju.

Šagra Sv. Jakoba 25. julija - Velik praznik u Klodiču Pohod po naših vaseh ali «Marcia longa» - Ljudske igre (giochi popolari) in ples

Sportno društvo u Grmeku in člani društva «Rečan» parpravjajo ljetos za tradicionalno šagro Sv. Jakoba velike reči u Klodiču.

Praznovanje bojo začeli že zjutraj z pohodom (marcia longa) po naših vaseh.

Odhod bo ob 8. uri zjutraj iz Klodiča. Pohod bo tele: Klodič - Ljesa - Grmek - Plat - Brdo - Seuce - Zverinac - Arbida - Peternel - Sv. Matija - Hostne - Klodič. Tekmovanje (gara) je odparta za vse, brez omejene starosti. Interesenti se lahko upišejo u gostilni Ruttar u Klodiču do sobote 24. julija, lahko pa tudi u nedeljo 25. pred odhodom. Usi bojo dobili lepe premije.

Popoldne bomo lahko gledali simpatične ljudske igre. Mladina pa bo lahko plesala u soboto in nedeljo.

Pravijo, da bojo med ljudskimi igrami tudi tele: letanje z jajci u žlici, vlačenje varcè, razbivanje loncev s premijami in kukanja. Priđite u Klodič, se vam ne bo hudo zdjelo!

Kosca - Grmek 3:1

U nedjejo 4. julija so se pomjerli na športnem igrišču u Škrutovem mladi nogometaši (fudbalisti) iz Grmeka in Kosce. Že u prvem cajtu so pokazali Koščani, da so buj močni kot Grmičani. Nasadili so jim tri goale, Grmičani so napravili adnega z rigorjem.

Naš veterinar Florjančič iz Hostnega si djela čast na Krasu

Dr. Rihard Florjančič iz Hostnega je bil puno poznat in parjubljen po naših vaseh in na laškem, kot dobar veterinar. Na srjednjih šolah u Špjetru je učiu matematiko, kadar je biu fraj je pa opravju veterinarsko službo. Potle smo ga zgubili. Pokazala se mu je dobra parložnost an buojša služba. Sparjeu je mjesto konzorcijalne veterinarja u Nabrežini, na Krasu, kjer ga imajo pru takuo radi, kot smo ga imjeli mi. Radi ga imajo tudi zattoo, ker je zavedan in po-

šten Slovenec. Lepuo je poslušat njegovo ženo, ki je Furlanka iz Čedada, kakuo jo lepuo špreha po slovensko in prau takuo njega dva otroka.

Pred kratkem je storla krava pri «Vrabčevih» v Repniču tri teleta.

«Porod» je biu težak in kmet, Mario Milič, pravi, da je zaslug (merit) veterinarja Florjančiča, če je šlo u po sreč.

Dr. Florjančiču želimo še dosti uspehov in zadovoljstva u njegovim meštjerju.

stare so jo prepeljali nekaj dni po tresu še zdravo, a je kmalu umrla.

Vsem svojcem izremo naše sožalje.

Zakonca 33-letna Adriana Bazzaro in 35-letni Alberto Pinosa, ki imata v Zavrhu gostilno, je razveselilo rojstvo druge hčeratice. Mamico so prepeljali s helikopterjem v Bologno, kjer je rodila 8. maja. Novorojenki in njeni 10 - letni sestrici želimo, da bi se kmalu skupaj igrali v domači vasi.

DREKA

Huda cjestna nesreča dveh naših mladih mož

Ponoči, od petka na soboto 3. julija je paršlo pod Vodopivcem do hude cjestne nesreče. Močni motor, na katerem sta se peljala 29 - letni Rino Prapotnich iz Brjega in 34-letni Mario Čičigoj iz Laz, je zleteu iz cjestne in se ne vje še iz kajšnih razlogov. Pri incidentu sta bila oba težko ranjena, a posebno Čičigoj. Prapotnika so odpeljali z rešilnim autom u čedadski, Čičigoja pa u videmski špitalu, kjer se zdravnik trudi, da bi mu rešili življenje. Ko pišemo te varstve je še zmjeraj u nezavesti, Prapotnik pa bo ozdraveu u dvajsetih dne, če ne bojo nastale komplikacije.

Trušnje

U soboto 26. junija je umarla u čedadskem špitalu Angela Rucchin, udova Trušnjak, stara 77. ljet.

Nje pogreb je biu pri Devici Mariji na Krasu u pandjejak 28. junija. Družini in žlahti izrekamo naše globoko sožalje.

ŠPIETAR

PETJAG

U nedeljo 4. julija je umarla u čedadskem špitalu Luigia Petrina, stara 73 ljet. Ko je djelala na polju, se je urježala an potle jo je parjeu tetano. Peljali so jo u špitalu, kjer so ji nudli uso pomuoč. Zdjelo se je že, da je premagala boljezan, ko so nastale komplikacije, ki so jo spravile u grob.

Nje pogreb je biu u Špjetru u torak 6. julija. Ohranili jo bomo u ljepem spominu.

Tudi letos kolonija za naše otroke v Savudriji

Zveza prijateljev mladine iz Slovenije, ob sodelovanju Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu in kulturnega društva «Ivan Trinko» v Čedadu, organizira vsako leto počitniško koloniju za naše otroke v Savudriji, to je u hrvatski Istri. Prva leta se je udeleževalo te kolonije je majhno število naših otrok, a to število narašča iz leta u leto, ker otroci pripovedujejo, kako je tam lepo in kako se imajo dobro. Letos jih je odpotovalo, srečnih in nasmejanih, kar 24. Ti otroci so tako iz vzhodne, kakor iz zapadne Benečije.

Zelimo jim vesele počitnice.

Dr. Rihard Florjančič je ponosen na opravljeno delo. Na slici ga vidimo s tremi teleti

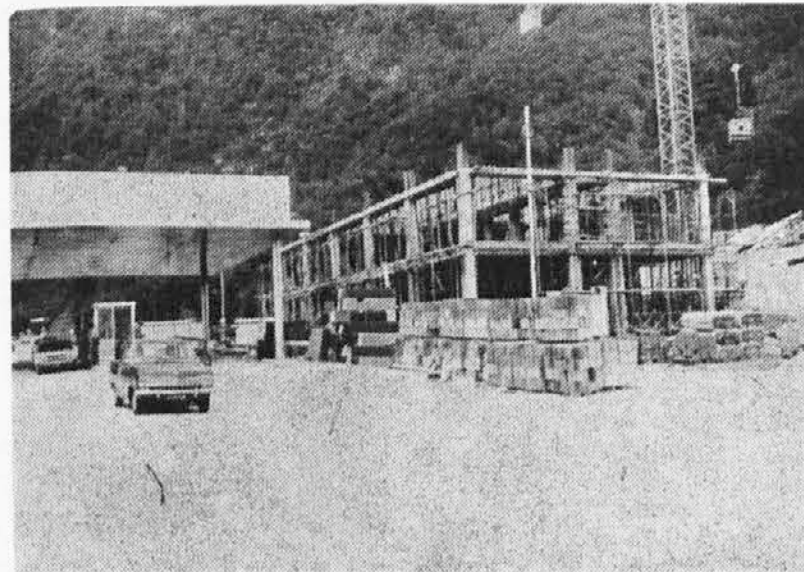
GRADNJA KASARNE DUGANE NA ŠTUPCI

Na obmejnem bloku na Štupci, na italijanski strani, gradijo nove prostore za financiranje u karabinjerje. U kasarni bojo oficiji tudi za dugano.

Do sada njeso mogli gor

ždoganuvat blaga, ki je paršlo iz Jugoslavije. Tudi darva in ljes so muorli voziti na dugano u Videm. Zattoo je najvič blaga iz Tolminksega in Bouca šlo čez Gorico.

Z dugano na Štupci se bo vožnja skrajšala. Vič trafika bo šlo po nediški dolini in od tega bo imjela interes cjestne dolina.

Gradnja kasarne in oficijov za dugano pri Štupci

BARDO

Dva pogreba u enem dnevu in ena zibelka u Zavrhu

Dne 27. maja smo pokopali kar dva naša vaščana.

V videmskom špitalu je umrl vojni invalid 62-letni Attilio Negro - Pičić, ki je dobil zaradi strahu tresu srčni infarkt. Zapušča dve hčeri.

V Buttriu pa je umrla u-pokojenka 75-letna Giulia Pinosa - Skleužič. V dom za